

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2026

Μάθημα: Λατινικά (5)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 22 Ιουνίου 2026
8:00 – 10:30

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΟΚΤΩ (8) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ**(Μονάδες 35)**

Να μεταφράσετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις των πιο κάτω κειμένων στα Ελληνικά.

I. Aesopi nostri servus Roma fugit. Is Athenis paucos menses pro libero fuit, inde in Asiam abiit. Postea Plato quidam, cum eum fugitivum esse cognovisset, hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit. Tu hominem investiga summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc. Noli spectare quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi.

(Λατινικά Λυκείου, XXVIII - ελαφρά διασκευή)

II. Iulia, Augusti filia, mature habere coeperat canos, quos legere secrete solebat. **Hac re audita Augustus voluit filiam deterrere quominus id faceret. Eo consilio aliquando intervenit oppressitque ornatrices. Etsi super vestem earum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulavit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentionem aetatis. Tum interrogavit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva.** Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiecit: «Quid ergo non times ne istae te calvam faciant?»

(Λατινικά Λυκείου, XLVII - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 65)**

1. Δίνονται: (α) δύο λέξεις της Ελληνικής και (β) δύο τριάδες λέξεων από την Αγγλική, τη Γαλλική και την Ιταλική.

Να γράψετε ένα ρήμα ή ένα ουσιαστικό ή ένα επίθετο της Λατινικής με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά (α) η κάθε λέξη της Ελληνικής και (β) η κάθε τριάδα λέξεων από τις ξένες γλώσσες (ρήμα, στο α΄ πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή / ουσιαστικό, στην ονομαστική ενικού / επίθετο, στην ονομαστική ενικού του αρσενικού).

α) φορά, οίνος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ
φορά	fero ή σύνθετο του fero
οίνος	vinum

β)

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ
vulnerable	vulnérable	vulnerabile	vulnero / vulnus
science	science	scienza	scio, nescio

(Μονάδες 2)

2. Να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

gerantur	στην παραλήγουσα, επειδή η παραλήγουσα είναι (θέσει) μακρά, εφόσον ακολουθείται από δύο σύμφωνα.
miseria	στην προπαραλήγουσα, επειδή η παραλήγουσα είναι βραχεία, εφόσον ακολουθείται από άλλο φωνήεν.

(Μονάδες 2)

3. Από τα κείμενα που δόθηκαν στο Μέρος Α΄:

α) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

Α΄	Β΄
α. diligentia	1. ονομαστική ενικού
β. ei	2. δοτική ενικού
γ. ornatrices	3. αιτιατική ενικού
δ. vestem	4. αφαιρετική ενικού
	5. ονομαστική πληθυντικού
	6. δοτική πληθυντικού
	7. αιτιατική πληθυντικού

α.	4	β.	2	γ.	7	δ.	3
----	---	----	---	----	---	----	---

(Μονάδες 2)

β) Να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό.

menses	mensem
rediens	redeuntes
scelus	scelera
id	ea
semonibus	sermone
annos	annum
mendacium	mendacia
istae	ista

(Μονάδες 4)

γ) Να γράψετε τους μονολεκτικούς τύπους των άλλων βαθμών των πιο κάτω επιθέτων ή επιρρημάτων, διευκρινίζοντας ποιον βαθμό γράφετε. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
Parvi	Minoris	Minimi
mature	maturius	maturissime / maturime

(Μονάδες 2)

4. Να γράψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στα κείμενα (Μέρος Α').

α.	cognovisset: i. ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους της μετοχής παρακειμένου ii. γ' πρόσωπο ενικού προστακτικής μέλλοντα στην ενεργητική φωνή	cognitum cognoscito
β.	investiga: i. α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ενεργητική φωνή ii. γ' πρόσωπο ενικού υποτακτικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή	investigaverimus investiget

γ.	adfectus est: i. β' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα στην παθητική φωνή ii. γενική του γερουνδίου	adficeris / adficere adficiendi
δ.	voluit: i. β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής ενεστώτα ii. α' πρόσωπο ενικού υποτακτικής παρατατικού	vultis vellem
ε.	intervenit: i. β' πρόσωπο ενικού οριστικής παρατατικού ii. γ' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής υπερσυντελικού	interveniebas intervenissent
στ.	extraxit: i. απαρέμφατο ενεστώτα στην παθητική φωνή ii. γ' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής υπερσυντελικού στην παθητική φωνή	extrahi extracti erant
ζ.	respondisset: i. απαρέμφατο μέλλοντα στην ενεργητική φωνή ii. α' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής παρακειμένου στην ενεργητική φωνή	responsuram esse responderimus

(Μονάδες 7)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους, οι οποίοι είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα (Μέρος Α').

Ephesi	(πτωτικός προσδιορισμός / απρόθετη) γενική στάσης σε τόπο
fugitivi	γενική αντικειμενική στο recuperatio
secrete	επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου
audita	αφαιρετική απόλυτη, χρονική μετοχή
vidisse	ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο dissimulavit
post annos	εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου
calva	κατηγορούμενο στο (εννοούμενο) filia λόγω του (συνδετικού) esse
illi	έμμεσο αντικείμενο στο obiecit

(Μονάδες 4)

6. Από το κείμενο II (Μέρος Α'), να αναγνωρίσετε την παρακάτω δευτερεύουσα πρόταση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, συντακτικός ρόλος).

... ne istae te calvam faciant

Είδος	(ονοματική) ενδοιαστική πρόταση
Εισαγωγή	ενδοιαστικός σύνδεσμος ne
Εκφορά	υποτακτική ενεστώτα, faciant
Αιτιολόγηση εκφοράς	με υποτακτική όπως όλες οι ενδοιαστικές / επειδή το περιεχόμενο αφορά κάτι το ενδεχόμενο ή πιθανό με ενεστώτα, επειδή εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου – (non) times ισχύει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων
Συντακτικός ρόλος	αντικείμενο στο ρήμα (non) times

(Μονάδες 3)

7. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

	ΣΦΑΛΜΑ	ΟΡΘΟ
i. Scriptores tradunt reginam longius vixisse quam rex.	α) (quam) rex	α) (quam) regem
	β) quam rex	β) rege
ii. Consuli in Italia remanendus est.	remanendus (est)	remanendum (est)

(Μονάδες 2)

- β) Στην παρακάτω περίοδο λόγου:

- i) να επιλέξετε από την παρένθεση τον ορθό τύπο για κάθε περίπτωση
ii) να αιτιολογήσετε την επιλογή σας για κάθε τύπο

Pax _____ (ab imperatoribus / imperatoribus / imperatores) obsignata est et milites discedere constituerunt ad _____ (complectendum / complectendi / complectendos) socios.

	Αιτιολόγηση
ab imperatoribus ή imperatoribus	• πρόκειται για ποιητικό αίτιο • εκφέρεται εμπρόθετα με ab + αφαιρετική, επειδή είναι έμψυχο ή • πρόκειται για ποιητικό αίτιο • εκφέρεται με δοτική (ενεργούντος προσώπου), επειδή το ρήμα βρίσκεται σε συντελεσμένο χρόνο
complectendos	• η γερουνδιακή έλξη είναι υποχρεωτική • το αντικείμενο του γερουνδίου είναι σε αιτιατική και υπάρχει εμπρόθετος τύπος του γερουνδίου (ad + αιτιατική) ή • το αντικείμενο του (εμπρόθετου) γερουνδίου είναι σε αιτιατική, το γερουνδιακό συμφωνεί με το υποκείμενό του σε γένος, αριθμό και πτώση

(Μονάδες 4)

8. α) Στην παρακάτω περίοδο λόγου, να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού:

- i) με σουπίνο
- ii) με δευτερεύουσα πρόταση

Mater domum cucurrit ad cenandum.

i) με σουπίνο	cenatum
ii) με δευτερεύουσα πρόταση	• quae cenaret • ut cenaret

(Μονάδες 2)

β) Να αναλύσετε την υπογραμμισμένη χρονική μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

Miles, urbem <u>ingressus</u> , monumenta deorum vidit.	• postquam / ubi / ut	• ingressus est / erat
	• cum	• ingressus est / erat
	• cum	• ingressus esset

(Μονάδες 2)

γ) Να μετατρέψετε τον πιο κάτω υποθετικό λόγο, ώστε να δηλώνει το απραγματοποίητο στο παρελθόν.

Si vincemus, multos captivos capiemus.

Si vicissemus	cepissemus
---------------	------------

(Μονάδες 2)

9. α) Με αφορμή το κείμενο II (Μέρος Α'), να αναφέρετε την απόφαση που πήρε ο Αύγουστος για την Ιουλία στα τελευταία χρόνια της ζωής της και τους λόγους που τον ώθησαν στην απόφαση αυτή.

Ο Αύγουστος αποφάσισε να εξορίσει την Ιουλία.

Οι λόγοι που τον ώθησαν στην απόφασή του ήταν:

- η συμπεριφορά της Ιουλίας ερχόταν σε αντίθεση με την ηθική νομοθεσία του

- η Ιουλία είχε αποκτήσει πολιτική δύναμη που την έκανε επικίνδυνη για τον ίδιο

(Μονάδες 3)

β) Με βάση το κείμενο I (Μέρος Α'), να αναφέρετε πώς αισθανόταν ο Αίσωπος λόγω της συμπεριφοράς του δούλου και τι θα τον ευχαριστούσε περισσότερο.

Ο Αίσωπος ήταν πολύ θλιμμένος / θυμωμένος / οργισμένος (magno dolore). Εκείνο που θα τον ευχαριστούσε περισσότερο θα ήταν η επανάκτηση του δούλου.

(Μονάδες 2)

10. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

	Ενδεικτική μετάφραση στα Ελληνικά
Omnes autem dicuntur tyranni,	Εξάλλου / Όμως όλοι λέγονται τύραννοι
qui diu potestatem et imperium habent in ea civitate,	όσοι / οι οποίοι για πολύ (καιρό) κατέχουν δύναμη και εξουσία σε αυτή την πολιτεία,
quae libertate usa est.	η οποία έχει συνηθίσει στην ελευθερία.
Sed in forti Miltiade tanta virtus semper erat,	Αλλά στον γενναίο Μιλτιάδη ήταν πάντοτε τόσο η αρετή / ανδρεία,
ut nemo tam humilis esset,	ώστε να μην ήταν κανείς τόσο ταπεινός,
qui non ei appropinquaret.	που να μην τον πλησιάζει.
Dei illi viro magnam auctoritatem et nobile nomen apud omnes populos prae-buerunt.	Οι θεοί προσέφεραν / δώρισαν / έδωσαν / παρέσχαν σε εκείνον τον άντρα μεγάλο κύρος και αριστοκρατικό / ευγενές / ένδοξο όνομα (ανάμεσα) σε όλους τους λαούς.
Cornelius Nepos, <i>Miltiades</i> , 8.3-4 (διασκευή)	

(Μονάδες 10)

11. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Κείμενο στα Ελληνικά	Ενδεικτική μεταφορά στα Λατινικά
Ο Ασκληπιός μπορούσε να γιατρεύει τους ανθρώπους και να ανακαλεί τους νεκρούς.	Aesculapius mederi hominibus / sanare / curare homines et revocare mortuos poterat.
Εξαιτίας αυτού του πράγματος, οι αθάνατοι τον έστειλαν στον κάτω κόσμο.	Quam ob rem / Propter / Per eam rem immortales ad inferos eum miserunt.
Επειδή, όμως, οι Έλληνες τον αγαπούσαν, τον τίμησαν με ναούς.	Quoniam / Quia / Quod autem / Sed Graeci eum amabant, ή Cum autem Graeci eum amarent, (eum) templis honoraverunt.

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΛΥΣΕΩΝ -